

Victor Otieno (l.) van Africa Wood Grow en Alex Kituku, lid van de Kamiti CBO op zijn terrein dat nu gevuld is met bomen

Africa Wood Grow maakt in Kenia een verschil voor mens én biodiversiteit

Volop bomenaanplant in Kenia

Onder andere met hulp van uitgeverij NWST werkt de Haagse groenbeheerder Roeland Lelieveld in Kitui Country Kenia aan een groot herbebossingsproject dat niet alleen als doel heeft biodiversiteit en natuur in het gebied te verbeteren, maar ook sociale doelen nastreeft. Redacteur Heidi Peters ging op verzoek van hoofdredacteur Hein van Iersel naar Kenia om het zelf eens mee te maken. Een fantastische ervaring, aldus Heidi, maar ook een cultuurschok.

Auteur: Heidi Peters

Of ik wel even in de ochtend mijn schoenen wilde controleren op schorpioenen, voordat ik ze aantrok. Dat was het moment dat ik vertwijfeld mijn taxi nakeek, die net de straat (meer een zandpad) uitreed. Ik was er echt. Midden in Kenia, bij Africa Wood Grow. En ik zou er drie nachten blijven. Het blijken de mooiste dagen te worden van mijn maand in Kenia, waarin ik een bezoek bracht aan de Nederlands-Keniaanse stichting die zich ten doel heeft gesteld in dertig jaar 600 hectare te vergroenen.

Elk bed bevat zo'n 2500 zaailingen die hun weg vinden naar de AWG-plots, de plots van de leden van Kamiti CBO en andere geïnteresseerde kopers

Na een binnenlandse vlucht naar Nairobi en aansluitend een autorit van zo'n vier uur, kom ik aan bij Kathome Farm, door mij later meermaals beschreven als *the middle of nowhere*. Dat valt trouwens mee; er zijn meerdere boerderijen op loopafstand. Ik ben in Kenia. Om iets nauwkeuriger te zijn: in Kitui County, op een van de voorbeeldfarms van Africa Wood Grow. Hoewel ik in eerste instantie na vijf minuten weer weg wilde, bleken de dagen op Kathome de mooiste te zijn van mijn maand in dat prachtige land, waarin ik dankzij Victor Otieno, een van de projectleiders, veel meer zag en begreep dan ik met mijn lekenogen zelf gezien zou hebben.

Van privébos naar een community based organisation (CBO)

Africa Wood Grow is in 2010 opgericht door de Nederlandse Roeland Lelieveld en de Keniaanse Daniel Muvali. Zij begonnen destijds met een privaat bos. Inmiddels heeft Africa Wood Grow (AWG) zeven eigen, herstelde terreinen die dienen als voorbeeld en die gezamenlijk een kleine 100 hectare beslaan. De ambitie van AWG is om in een tijdsbestek van dertig jaar 600 vierkante kilometer in het stroomgebied van de Tiva-rivier te herstellen en dus te vergroenen. Het klimaat in dit deel van Kenia wordt geclassificeerd als een warm semi-aride klimaat. Naast Kathome Farm zijn er Umu farm, Kamutei farm,

Maomokiani farm, Mang'etele farm en Mugumo farm. Daarnaast heeft de stichting met ANBI-status een CBO opgericht, een *community based organisation*, waaraan 230 boerenfamilies zich verbonden hebben. Het is immers van groot belang om de lokale bevolking te betrekken. Zij hebben een belangrijke rol in het herstel van het natuurlijke systeem. Maar we beginnen bij de kwekerij.

Op Kathome Farm word ik ontvangen door Victor Otieno, die onder meer verantwoordelijk is voor de *tree nursery*, de boomkwekerij die achter de boerderij ligt. Terwijl we naar de kwekerij lopen, zien we in het bos apen door de bomen slingeren. Otieno: 'Kathome is het eerste bos van Africa Wood Grow. Nu het hier, na een aantal jaren, weer helemaal begroeid is, komen de apen en andere flora en fauna vanzelf weer terug en dat is natuurlijk fantastisch om te zien.'

Op de kwekerij worden zo'n twintig soorten bomen opgekweekt, allemaal inheems (zie ook kader). Bij de start in 2010 was dat vooral de *Melia volkensii*, waarvan de vruchten medicinale olie bevatten. De zaailingen worden opgekweekt in *tubes* en blijven drie maanden op de kwekerij. Bij het opkweken wordt rekening gehouden met de zon door middel van een schaduwdoek. De mate van schaduw wordt

Africa Wood Grow kweekt de volgende inheemse bomen:

Vruchtbomen

1. *Leucaena leucocephala*
2. *Sesbania sesban*
3. *Calliandra calothyrsus*
4. *Moringa oleifera*
5. *Acacia tortilis*

NWST en Newtrees

NWST is sinds 2019, samen met een deel van haar partners, sponsor van Africa Wood Grow. Deze partners betalen 1 procent meer en NWST verdubbelt dit bedrag en maakt dit over aan Africa Wood Grow. Het initiatief heet Newtrees. Wil je bijdragen aan de ambitie van Africa Wood Grow en zo een positieve invloed hebben op het leven van de Keniaanse bevolking en bijdragen aan de klimaatoplossing? Neem dan contact op met Hein van Iersel.

'Met het herstel van de bossen, komen ook de apen en andere dieren weer terug'

In twee maanden stapsgewijs afgebouwd van 95 procent naar 30 procent, zodat de planten gehard worden tegen de zon. Van het *nursery bed* gaan de zaailingen naar het zaailingenbed. Vervolgens worden de bomen geplant op de bovengenoemde eigen terreinen of op de stukken land van de leden van Kamiti CBO.

Voor de teelt van de *Melia* worden de rijpe vruchten van volwassen bomen geplukt. Het vruchtvlees wordt verwijderd om de noten te verkrijgen. Deze worden gedroogd en nadat de noten zijn gekraakt, wordt de pit of het zaad verwijderd.

84.500 bomen en drie waterkiosken

In de afgelopen veertien jaren heeft AWG ruim 84.000 bomen geplant. Boeren die zich aansluiten bij de CBO (vergelijkbaar met een lokale coöperatie) krijgen een training over zowel het

Victor Otieno is verantwoordelijk voor de kwekerij en het vee op de verschillende farms van AWG

‘Watermanagement bestaat veelal uit opgeworpen aarden wallen en gestructureerd gegraven geulen’

belang van de bomen voor het klimaat, hun dieren en gewassen als over het planten van de bomen. Iedereen krijgt bij de start 150 bomen en wie bewijst er serieus mee om te gaan, krijgt er jaarlijks meer. Regelmatig wordt gemonitord hoe het er bij de leden voorstaat, en de bevindingen worden vastgelegd. Het lukt niet iedereen alle bomen in leven te houden, maar er zijn ook leden die het aantal bomen zelf weten te verdubbelen.

Een grote uitdaging bij het planten van bomen is natuurlijk de watergift. Een kraan bij je huis is bepaald niet vanzelfsprekend en sommige mensen moeten ver lopen voor water. Daarom heeft AWG met de CBO een waterproject gerealiseerd. In het dorp staan nu twee waterkiosken

die het voor de bewoners niet alleen eenvoudiger maken om bomen te planten, maar de hele kwaliteit van leven opkrikken. Dit project gaf een boost aan de groei van de CBO. Tijd om eens met wat farmers in gesprek te gaan.

Visie voor de lange termijn

De volgende ochtend bezoeken we als eerste Margareth Kisangao. Keniaans Engels klinkt heel anders dan Nederlands Engels, zodat er wat moeite is om mij te verstaan. Victor Otieno vertaalt daarom mijn vragen in het Swahili, naast het Engels de nationale taal van Kenia. Kisangao heeft een boerderij van 5 hectare met verschillende groenten en vee. Haar boerderij is vlak bij Kathome, de boerderij van AWG, gevestigd en zij zag de ontwikkeling van het terrein. Toen Kamiti CBO werd opgericht, heeft ze toestemming gevraagd om lid te worden. Vervolgens heeft het bestuur een training gegeven en de bomen geleverd. De bomen gaan haar in de toekomst hout opleveren, waardoor zij haar familie kan onderhouden. Bomen planten vraagt dus een visie voor de wat langere termijn. ‘Bomen zijn goed voor de grond en ze beschermen mijn huis tegen de wind,’ vertelt ze. ‘De uitdaging was water en daarom hebben niet alle bomen het overleefd. Wanneer ik dichterbij toegang tot water kan krijgen, wil ik nog 3 hectare met bomen beplanten. Bomen zijn de beste oplossing voor

de klimaatverandering.’

We nemen afscheid en lopen naar een andere boerderij. Onderweg steekt een schildpad over en glibberen we hier en daar door de modder, aangezien het die nacht fiks geregend heeft. We lopen langs koeien, ezels en geiten en betreden het terrein van Mary Kaluku. Haar man, Alex Kituku, is ook een lid van Kamiti CBO en hij neemt ons mee naar de akkers met bomen. De boerderij is 2 hectare groot. Ik merk dat Otieno overall hartelijk ontvangen wordt; hij is een bekend gezicht in de omgeving. Kituku neemt ons mee naar het terrein dat feitelijk uit twee delen bestaat: dat van hem en dat van zijn vrouw. De bomen (zie foto bovenaan dit artikel) staan er sinds 2019 en hebben al een flinke hoogte bereikt. Deze *Melia's* zijn geplant in het natte seizoen. Voorheen werden er groenten geplant, maar doordat er nu te veel schaduw is, staat er nu gras voor het vee. ‘Het is een langetermijnplan, maar deze *Melia's* gaan ons op termijn meer opbrengen,’ vertelt Kituku. ‘Deze bomen groeien erg snel en daardoor houden ze de farmers ook bezig. Bovendien kun je de klimaatverandering niet bestrijden zonder bomen. Daarom proberen we zo veel mogelijk boeren over te halen om bomen te planten. Wij denken dat wij de laatste jaren, in vergelijking met andere gebieden, meer regen krijgen. We werken op het terrein met terrassen, om het water dat valt te managen. Doordat de kwaliteit

Een medewerker van de kwekerij werkt aan de Melia zaden

van de grond verbeterd, doen de andere gewassen het ook beter. Wij, de boeren, zijn blij met het project van Africa Wood Grow.'

Mugumo farm en Umu Hill farm

We stappen op de motor en rijden naar Mugumo farm, een andere voorbeeldfarm van AWG. De farm is vernoemd naar de *Mugumo tree*, een vijgenboom, waarvan een flink exemplaar op het terrein staat. Verder staat het vol met bomen en met andere gewassen. Er staan maïs, bonen, erwten, cassave en andere soorten groenten onder de bomen. Na de oogst komen er koeien op het terrein die de restanten opeten. Ook staan er grassen voor het vee. Het terrein heeft een bekken voor het opvangen van regenwater. Terwijl we rondlopen word ik me bewust van een doorlopende kakofonie van vogelgeluiden. Africa Wood Grow biedt met deze farm werkgelegenheid aan een flexibele groep mensen. Ook hier zie ik praktische oplossingen voor watermanagement, zoals gegraven geulen en opgeworpen barrières.

De tocht wordt vervolgd naar Umu Hill farm. Een omheind terrein waarop alleen een groepje van zo'n dertien koeien het goede leven leven tussen de vele bomen en alle andere vegetatie. Umu Hill farm is zo'n 9 hectare groot en in 2013 toegevoegd aan Africa Wood Grow. AWG plantte er zo'n 9000 bomen. Daarnaast zijn er

door natuurlijke regeneratie bomen opgekomen. Terwijl de drinkbakken worden gevuld met regenwater uit de tank, komt de kudde grazend aangelopen. Het terrein wordt door de medewerkers van AWG onderhouden en voor het vee worden grassen geplant.

Werkgelegenheid via Kamiti CBO

We brengen een bezoek aan het terrein van Kamiti CBO dat beoogd was als een zelfvoorzienend project. Dat lijkt geslaagd te zijn. In de schaduw zit een groepje dat de oogst van de rode uien schoonmaakt, op de grote akker worden nieuwe groenten aangeplant en in een hoek wordt met vereende krachten en een boel hout een winkel gebouwd. Naast het terrein staat een toren van watertanks die samen met AWG en Kamiti CBO is gerealiseerd en, samen met twee waterkiosks een eindje verderop, water biedt aan 2500 gezinnen. Dankzij dit terrein, de oogst en de winkel biedt Kamiti CBO werkgelegenheid waarmee het werk van Africa Wood Grow na tien jaar een veel grotere impact heeft dan 'alleen' het planten van bomen.

Kamutei farm toont indrukwekkend verschil na slechts twee jaar

Mijn laatste dag in Kitui County rijden we, voordat ik vertrek naar Kisumu, naar Maomokiani farm in Kamutei. 60 kilometer verderop, maar vanwege de onverharde wegen en de hoeveelheid regen van de afgelopen nacht een pittige uitdaging met een gewone auto. Maomokiani farm bestaat uit Maomokiani farm, Kamutei en Mang'elele. De terreinen zijn respectievelijk 40, 16 en 20 hectare groot. Het is twee jaar geleden door AWG aangekocht. Het land was sterk geërodeerd en bevatte geulen tot wel 4 meter diep en 12 meter breed. Twee Nederlandse studenten zijn, samen met veertig lokale arbeiders, in 2022 begonnen met het herstellen van het land. Een intensieve klus die in het gebied werkgelegenheid opleverde en daarmee een goede naam voor Africa Wood Grow. Omwonenden zien de veranderingen in het terrein en benaderen de stichting voor advies om hun eigen terrein ook aan te pakken. Dat is pas winst!

Terwijl Otieno de drone de lucht in stuurt om foto's te maken, vertelt hij over de werkzaamheden die hier zijn uitgevoerd. Dankzij een uitgekend watermanagementsysteem wordt water op het terrein vastgehouden en verdeeld en het overtollige water naar de rivier afgevoerd. Naast de bestaande vegetatie zijn er zo'n 700

'Bomen zijn de beste oplossing voor de klimaatverandering'

bomen geplant. Het verschil met het naastgelegen land is gigantisch. Waar bij de burens nog vooral veel van de typische rode aarde te zien is, is het door AWG aangepakte landschap vooral groen. Boomstronken groeien weer op tot bomen en de bodem is grotendeels bedekt.

Veel impact

Terugkijkend op drie dagen in Kitui County, zie ik de impact van de organisatie op de omgeving. Een actieve CBO die zelfvoorzienend is en werkgelegenheid biedt, een vruchtbare kwekerij en vele hectares aan hersteld land. Ook groeit de kennis bij de lokale bewoners over het belang van het behouden van bomen voor het klimaat, henzelf, hun gewassen en hun vee. Tegelijkertijd is er nog ontzettend veel te doen. Wil je hieraan bijdragen, kijk dan op www.africawoodgrow.org.

Soorten voor hout

1. *Improved Melia volkensii*
2. *Ordinary Melia volkensii*
3. *Terminalia brownii*
4. *Senna siamea*

Andere inheemse soorten

1. *Vachellia mellifera*
2. *Vachellia gerrardii*
3. *Vachellia polyacantha*
4. *Vachellia Senegal*
5. *Cordia sinensis*
6. *Croton megalocarpus*
7. *Berchemia discolor*
8. *Balanites aegyptiaca*
9. *Terminalia prunioides*
10. *Tamarindus indica*
11. *Ficus sur*
12. *Baobab tree*
13. *Kigelia Africana*

BE SOCIAL
Scan, lees & deel!